

A NOSTRA TERRA

Ano XXXV — Núm. 488

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No 376.979

CORREO ARGENTINO CENTRAL

FRANQUEO PAGADO
Concesión 2032
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2727

Bós Aires, 16 de Febreiro de 1954

Castelao

Éis o nome que fai latexar o corazón de todo hó galego e que adquireu contornos de símbolo. Catro anos van transcorridos do seu pasamento, e cada vez máis axiántase a súa figura esgravidada, que representa toda a doer secular da Galiza e o seu fondo anelo de independencia.

Castelao, dende os primeiros intres da súa situación pública, tomou o vieiro que xa non abandonaría até a morte. Fustigador das injustizas sociais e loitador, nos comezos, contra o caciquismo da nosa Terra, e logo contra o poder ausorbente do Estado, sempre estivo co espírito alerta para labourar a prol dos seus ideais. Endexamáis se deixou enganar polas promesas e os falagos dos políticos que o quixeran xunir ao seu carro. Dunha honestidade catoniana, rechazou toda oras de dádivas, tanto cando era deputado como despois no exilio. Desexaba estar ceibe de compromisos para manter a súa liberdade de acción. Tan ceibe se sostivo fel aos mandados do seu partido, que cumpriu como o máis humilde afiliado. Nel non había nin baixa ambición nin orgullo. Galiza era a única estrela que brillaba no seu ceo; e por alcanzala, sacrificou a súa vida, sen un desmaio, sen nengunha claudicación, sen luxar a pureza do seu ideal.

O seu destino parecera que fora trazado por un deus incisecabel, que o dotara de todos os dones do xenio para cangalo coa cruz que acibarou a súa existencia, xunguindo as súas propias doores ás da súa querida Terra. Foi o ben amado dos deuses; por eso sufriu o seu propio tormento e a persecución dos homes.

Dende aqueles días de xuventude en que no seu povo nadal escomezara a dibuxar nun pequeno semanario encontra do cacique que asoballaba ás xentes, Castelao percorreu o seu camiño directo, luminoso, anque cheo de espiñas, que tan dramáticamente finou en Bós Aires, despois dunha inmensa labourea literaria, artística, cultural e política, sobor de todo, política, que o convirte, sen lugar a dúbida, na expresión máis acabada do sentimento galego. Ningún outro home encarnou como él o carácter da súa Terra.

Poderán atoparse outros que o superen en calquera das disciplinas nas que él se distinguiu; pero ningún haberá, estamos seguros, que nin siquera o iguale, no feito da identificación tan axeitada, que poidera chamarse milagrosa, do seu ser co espírito racial da nosa Terra. Castelao é Galiza!

Ningún como él interpretou a nosa historia; ningún como él soupo escudriñar nas nosas tradicións, na nosa cultura, en todos os nosos feitos, dunha maneira tan orixinal e tan perfecta. Castelao abreu unha porta, nova e grande, para que por ela entren todas as esperanzas e todos os anxeos que dende séculos pelexan por penetrar na nosa Terra.

No seu desterro en Badaxo, en Valencia, en Barcelona, en Moscú, en Nova York, en Bós Aires, en calquer parte do mundo onde se atope, él non verá máis que Galiza, non pensará máis que en Galiza. Todo, todo o que vive ao seu arredor non ten para él outra significación que o punto de comparación coa súa Terra, e servirálle para que un mundo de ideas brote en col do que se podería facer alá, naquela punta lonxana do Fisterre, cando haxamos reconquerido o noso chan, ceibe de alleiros, rexido por un feto de señadores, anque con experiencia de séculos, que se sinten con folgos para levado ao máximum de felicidade.

Así, ao mesmo tempo que recorria o seu calvario, no áneimo de Castelao iba surxindo a doutrina que, ao chegar a Bós Aires, cristalizara no maravilloso libro de "Sempre en Galiza". Ningún título mellor poido idear Castelao para bautizar ao seu fillo máis amado. Porque, efectivamente, Castelao, dendes que tivo que sufrir a doer da espatriación, para él non houbo xa ningún consolo. A todas as horas, en todos os intres do día e da noite, a verde Galiza, cos seus pinos, as súas rías, as súas montañas e os seus vales de ensóño, acodía á súa maxinación para facerlle máis cobizosa a súa presenza. Castelao viveu como un sonámbulo ao traveso do seu pelerinaxe polo mundo, pensando únicamente nos problemas da nosa Terra, que chegou a coñecer como ningún, e na maneira de resolvelos. Foi un verdadeiro político, no senso máis amplo da verba.

E a este propósito temos que facer notar unha cousa curiosa. Hai unha chea de persoas que recoñecen en Castelao a un gran dibuxante, a un gran literato, a un gran pintor; pero non lle dan a menor importancia como político. Isto débese a que o nome de Castelao é tan popular en Galiza, enche tanto o corazón do noso povo, que non hai posibilidade de impedir que de él se fale e se comenten as súas obras. Entón, para restarlle transcendencia á súa acción demoleidora dende o punto de vista do réxime actual da Hespaña, Castelao é un hó artista, pero é un mal político. Deste modo non hai medo pola parte dos falaxistas, de que se diga esto ou o outro de Castelao, sempre que se afirme que de todo tivo menos de político.

Ben está que os nosos inimigos usen e abusen de tales artimañas para desvirtuar a situación do noso inmorrente guieiro e impedir que o seu nome sexa bandeira de loita e redención da nosa Patria; non nos estrana esa aitude, que debemos recoñecer que é intelixente; pero o que nos parece unha enormidade, por non decir unha traición, é que algúns que se tidúan amigos nosos calan na trampa, ou se deixen caer, facéndose os parvos, buscando cecáis a paz e a tranquilidade para o seu espírito, ficando libres de louvar a Castelao sen temor a seren considerados como desafeitos ao réxime de tiranía que impeira na Península.

Todo o que se considere hó galaguista debe afirmar, por riba de todo, que Castelao foi o político meirande que tivo Galiza dendes que a nosa Patria se destacou como nación. E non dirá nada que non sexa certo. Asegurar outra cousa, é facerlle o xogo aos que queren imbrigar a importancia de Castelao, por medo a que o seu nome se convirya no futuro en berro atroxador que, como as trompetas de Xericó, derrube todas as fortalezas inimigas.

Castelao, Patriota

Por

BERNALDO SOUTO

abandonado á súa sorte d'ende longo, esquilado e aldraxado por un Estado inepto, seguía morando o seu ser í-o seu valer. Somentes o seu corazón vibraba ledizosamente cos cantos dos seus poetas benquecidos. N'eles començaba a ollar, ao fin, como en espellos máxicos e fictivos unha familiar i-entrañabel, perdida na lonxanía d'un tempo inasequibel.

Castelao, concencia viva de Galiza, traguia consigo xa identificada o seu ser diferenciado e intransferebel, e coa experiencia dictada pola hestoria, axiña enxergu que a súa vida ficaba predestinada a unha grande tarefa: loitar e traballar, até o fin dos seus días, para reivindicar e dar liberdade ao seu povo. A súa concencia fora profundamente magoada e ferida pola miseria espiritual e material e que estaba sumida a Terra tan amada, a cal, esquecida de si mesma, daba fillos ilustres aos alleos que a roubaban í-a sometían negándoa. Non había outra alternativa: recriar o ideal herdado dos precursores; racional e esbraivamente para que en cada galego rexudira a concencia do seu ser nacional esquecido.

Era necesario sacrificar ao escritor Lo patriota, pois Castelao enxergue que a primeira tarefa a emprender consiste en criar no povo a concencia galega. Con ela será posible acadar a nosa liberdade, ámbito preciso para toda cultura e para toda historia. Pro Castelao non se lanza a esa aventura tola. Asísteo unha gran fe no destino de Galiza. Se ben é certo que o povo carés dun senso nacional, a súa personalidade fica intaita dentro d'unha xeografía irredutíbel. A política hexemónica i-asimilista secular de Castela, apenas provocara algunhas deformacións superficiais. A desastrosa historia, de triste lembranza, da a nega, pasara ao marxe da súa vida como cousa allea aos seus ideais í-o seu espírito. Castelao atopa o povo máis diferenciado e firme das

nacionalidades oprimidas da península. Un povo virxe conformado polo equilibrio da dualidade que compreta a fisonomía humana e que podemos asear nos países que foron e son reitores; un povo de rica espiritualidade capaz de inmortalizarse. Castelao renega da historia, pero ten fe cega n-este povo.

Abocado á tarefa ciclópea da súa vocación Castelao abranguerá n-ela tanto as betas esenciais do noso mundo interior, como todos os problemas atinxentes á nosa nacionalidade. Ahí fican espostos e deliados, dentro dos seus lindeiros, para as xeneracións vindeliras, n-unha prosa dotada de caridade meridiana, de grandeza moral insobornabel e de elevación espiritual insuperabel; n-unha prosa a veces rojada de gracia e humorismo ou madura de sabiduría galegas. Ademais, compe destino, n-unha prosa de forza i-enxerxe líricas non acadadas por ningún escritor í-artista galego no marco de península. No xenio de Castelao divide de novo o espírito de Galiza nas súas dimensións. E desta xeito en boa hora, pñse fin aos tópicos literarios que padecemos longo tempo, mutiladores da nosa personalidade integral. Na obra da maxinación artística e literaria pode o crítico í-o leitor agudos catadores de caracteres específicos, asear a dimensión do ser coletivo de Galiza. Castelao non escriben somentes políntima necesidade de votar ao exterior o seu pensamento í-a súa emotividade. Nin tampouco sentiu a coíza do artista puro na procura desacougada d-ambientes e persoaxes en épocas, cecáis mortas, máis axetadas ao seu gosto ou a intención de determinada produción literaria ou artística. Non Castelao, impulado pola dor secular de Galiza que choutaba nas súas veas, escribiu, dibuxou, pintou e viveu para ensinar ao povo o camiño perdido de si mesmo í-o da súa redención. Ademais, deixouno identificado o nososer, fundamento d'unha nacionalidade. Ningunha forza poderá desdibuxarlo. Como un héroi epónimo, a súa obra í-o seu exemplo será lenda: lenda que froitificará na nosa mortalidade.

Castelao Dibuxante

Por

FIZ FERNANDEZ

Galiza enchea o século XX orfa de grandes artistas plásticos. Acurrugada ao marxe das correntes europeas que ficaban en Madrid, parés ter os seus ollos postos no mar cara da América, non como unha esperanza senón máis ben cuasi que un aneio de fuxir da cárcel ibérica. A súa paisaxe tan fértil en estímulos plásticos pros ollos do artista, contrastaba terriblemente ca realidade da vida que no seu marco decorría. O povo esmorecía a súa puxanza vital a-o compás da agonía do señorío de linaxe. Era unha tarde longa, lenta, doce de amainado acougo do resplandor da raza cara da noite histórica que o parecía esperar con azos de o someter para sempre á oscuridá perpetua das civilizacións fenecidas. Mais o mirage se produxo e o resto de renascencia galeguista duns poucos privilexiados e beneméritos xenios patrióticos do século XIX atopa unha xeración remozada en que a concencia da galeguidade toma estado definitivo no povo, encetándose o máis importante intre a nosa evolución política.

Volviendo a-o tema devandito das artes plásticas, e máis concretamente á pintura e o dibuxo, o humanismo que percuraba esteriozizar o interior do artista pra interpretalo a xeite fácil comunicación cos demais espíritos a tábala a súa personalidad a-o réxime social de xerarquía de clases, establecendo rixida disciplina que debían de seguir de mestre a discípulo como leises incisecabeis e inmu-

tendencia estos derradeiros realistas sentimental. No realismo académico os nomes de Armando Suárez Couto e Ricardo Camino. O matiz clásico dentro de esta escola realista conta con Díaz Pardo. A proiección académica conta con nomes como López Carballo, Bermúdez e Prego Oliver. Por outra banda Arturo Souto verte nos seus lenzos as correntes parinas modernas. Neste modernismo, Colmeiro e Maside co seu amor á terra e Torres namorado do mar. Mar que tamén atrae a-o surrealista Urbano Lugrís. Na vangardismo Palmeira, Lago Rivera, Mamposo, de Cabra e Luis Seoane, en fin Laxeiro, persoales e máxicos todos. A muller tamén na Galiza dista século dounas a única pintora hespañola galardorada con primeira medalla na persoa de Julia Minguillón. Outras figuras como Carmen R. de Legisima, María del Carmen Alvarez de Sotomayor, e Marijua Mallo bucean con acerto no campo do arte pra ledicia de elas e de todos nós que vemos en todo o que sexa cultura un esqueleto forte na estrutura da nosa personalidade nacional.

Como vemos o balance non pode ser máis promisor, mais decatámonos no perecorrer de nomes que os seus méritos intrínsecos non chegan a ser, o que entendemos por xenuina representación da i-aima do noso povo; o que fai falla pra poderse nomear con xusta pretensión un verdadeiro artista galego. Como di Fernández del Riego: "Pódese ser excelente pintor en

Continúa na pág. 4

PRINCIPIOS DO GALEGUISMO

- 1 - Galiza, unidade cultural.
2 - Galiza, povo autónomo.
3 - Galiza, comunidade cooperativa.
4 - Galiza, célula de universalidade.

A NOSA TERRA

(NUESTRA PATRIA)

Déspotas insensatos, forzá, forzáde grillos... Edouardo Pondal

Ano XXXV - Núm. 488

Bós Aires, 16 de Febreiro de 1954

Redacción - Administración: Rúa BELGRANO 2186

VERBAS DE CASTELAO

Sendo galegista podemos esquecer xenerosamente o que pasou, pero a condición de que no volva a pasar...

A realidade actual dá noso; pero non podemos fuxir d'ela por escrupulos inúteis, pois para modelar un povo de barro é forzoso luxar as mans...

Nós temos fé no noso povo e no logo o noso povo terá fé en nós.

Pero hai algo que xa existía en permanencia, e que os galegos debemos respetar: a verdadeira e auténtica tradición de Galiza...

entranas graníticas do noso chan. A tradición non é a hestoria. A tradición é a eternidade.

Pedimos que a nosa Terra sexa nosa. Porque somos fillos d'ela. Porque ninguén máis pode gobernalas...

Porque levamos o seu nome polo mundo diante. Porque queremos cumprir a promesa manda dos nosos irmáns...

A nosa Terra é noso. Xa se ter ditto moitas veces. Mais agora decimolo nós, os desterrados. O desterrado que vivimos en liberdade...

A nosa Terra é nosa. Nada máis que nosa. Porque somos os únicos capaces de darlle luz a súa noite...

A nosa Terra é nosa. De quen máis podía ser? Dos que a aldraxan? Dos que lle negan a fala e o pensamento?

Hai galegos tan amantes do seu terrón orixinario que despois de emigraren, empurrados pola necesidade, retornan atraguidos pola querencia...

Pero cando chegan de volta sintense defraudados, por atopar casas novas, luz eléctrica e xente ben vestida...

Para eles a Terra é o berce onde nasceron, e engrandéceno até o punto de chamarlle Hespaña. Ali cantan os páxaros mellor que en ningures...

En torques para nós, os galeguistas, a Terra é tan grande, na súa extensión e na súa profundidade...

Quero iniciar esta tarefa e unha profesión de fe - intuición de glorias futuras - non basada, certamente, en feitos recopilados. En renego da historia de Galiza...

TEATRO GALEGO

Na súa do "Grand Splendid" desat capital, debutou o 22 xaneiro p. pdo, a Compañía de Arte Folklórico Gallego...

A posta en escea destas dúas obras do teatro galego, de trama sinxela mais ategadas dun agudo humor, desenrólase no ambiente rural da nosa terra...

Aprol da laboura dos actores, compre por de nota, a manifiesta actuación de "Tachilas", actor dunha grande "vis" cómica...

Moi correitos os papeis que lles compren interpretar, Antón Cubelas e Alfredo Costel. O "Estebo" que interpretan este xa veterano actor da escea galega...

Elscelente a situación de Lola Lorenzo e Germiña Moreno que nos amosaron doadas condicións escénicas, a finalmente, merecen louzanzas a parexa de baile Clotilde Iglesias e Arturo Picauto...

Falamos das, como xa se anunciou, a Compañía de Arte Folklórico renovou a cartela rapondo en escea, no mesmo Teatro

agarda por unha rexa vontade colectiva para facerse respetar. A nosa autonomía moral é insobornable e intransferible...

O ser nacional de Galiza era poderoso e tiña folgas de sobra para imporse ao resto de Hespaña; pero no ánimo dos nobres e na festa eclesíastica de Sant'Iago solo medraban os egoísmos de caste...

Grand Splendid, "Por borrachíns", de Varela Buxán e o estreno de "O Sobriño", de Lito López e Lavín Echevarría...

A todo isto, e bon decir aquí, que esta é o segundo intento sería aprol do teatro galego nesta grande cidade onde os galegos contamos por centos de milleiros...

No Centro Republicano

vislumbrar o arrepenimento dos nosos inimigos; é a amargura que invade todo o noso ser ao saír da nosa Terra...

Por último, o doutor Rey Baltar, despois de referirse ás andanzas de Castelao ao traveso de Rusia, Francia e as Américas para terminar en Bós Aires...

aparentes endeblezas con que figura o povo galego nas crónicas escritas a xornal, fican d-abondo desmentidas polos avances sociais a que chegou o noso país...

O catador galego non se sentirá orgulloso ao saber que na sepultura do irmán de Inés e de Xohana de Castro cambia este epitafio: "Aquí pace toda a liallada de Hespaña"...

Galiza é unha nacionalidade, e como, tal foi recoñecida en Berna, polo IX Congreso das Minorías Nacionais Europeas...

Para saber o que é unha nación, como anexo do Estado, non vou entrar na selva xurídica de ningún profesor...

Galiza é a mellor esquina do solar hispánico, cabo do mundo antigo e avanzada de Europa no mar inmenso da liberdade. A arquitectura barroca do noso chan, labrada en pedra granítica...

CASTELAO DIBUXANTE

Ven da páx. 1 Galiza, sin que elo implique que o pintor teña de facer laboura galega. Por iso mesmo, nos estableceríamos un deslinde a tal respecto...

Tamaño mérito íballe a estar reservado a un galego que, desgraciadamente, íba a ver tronzada as súas máis caras aspiracións pictóricas na frota da súa xuventude...

seu povo. E así no mar non desmerecente dos artistas galegos é un faro illado que alumea as rotas das novas xeneracións...

Castelao foi o máis galego dos pintores, é que se valeu do pincel e do lápiz pra transmitirnos o seu pensamento, sempre enchido de patriotismo exemplar.

Ao estudar o elemento social dun povo, vémoste integrado por unha diversidade de almas vencelladas nun interese común. Intras a cula satisfacción se chega tras perseverante acción en común...